

РАБОТНИКЪТЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

АБОНИРАНИЕТО СТАВА:

мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

ДО РЕДАКТОРА Н. ХР. ГАБРОВСКИ.

Търново, у редактора

Въ странство: 7 лева.

ТЪРНОВО.

10 СТОТИНКИ ВСЪКИ НОМЕРЪ

и въ печатницата „Работникъ“

Върху партийната дисциплина.

Смѣтаме за необходимо да обърнемъ вниманието на дружинитѣ и общо на нашитѣ другари върху едно нѣщо, отъ което най-много зависи успѣха на нашето дѣло. Думамъ, че за партийната дисциплина. Да подчини човѣкъ себе си на дисциплина ще рече да се придържа строго о извѣстенъ планъ за действие, строго да изпълнява изискванията на този планъ и рѣшенията, които взима, за достигане на извѣстна цѣль. Партия безъ дисциплина не може нищо да направи, е всилна. Това е вѣрно за всяка партия. Но най-вѣрно е това, за социалъ-демократическата партия, що така, ще видимъ по-долу.

Но е съвсѣмъ вѣрно, че партия безъ дисциплина е слаба. Партия, обаче, не е нѣщо отвлечено или неосъществено. Всяка партия се състои въ извѣстно голѣмо или малко числености. Всяка партия е съюзъ въ личности, които сж съгласни въ еитѣ и въ начина на прекарването имъ въ живота, които държатъ страната на тази или онъзъ асса на обществото, страната на сподаритѣ или на угнетенитѣ, тъй то обществото е раздѣлено на асси съ противоположни интереси. Съ други думи, всяка партия се стои отъ членове. Ако членоветѣ една партия не работятъ по нѣкъ общенрестъ планъ, ако тѣ изпълняватъ строго, до най-малкѣ подробности, изискванията на зи планъ и рѣшенията, които тѣ ематъ било въ общитѣ имъ събраия, било въ окръжнитѣ или мѣстѣтѣ имъ сбирки, такава партия се стои отъ не дисциплинирани членове, такава партия е безъ дисциплина, ще рече, е слаба и не способна нищо практическо да направи, обратно. Изобщо: *строгото придржане о общоприетия планъ за действие, точното изпълнение изискванията на този планъ и рѣшенията, които партията взема за постигане своята цѣль* — това ний причаме партийна дисциплина.

Безъ такава дисциплина една партия не може да достигне цѣльта на своята си цѣль социалъ-демократическата партия. И ето защо, цѣльта на социалъ-демократическата партия е да тури на мѣстото на неинитѣ грабителски наредби социалистическитѣ. Но дисциплина на-

редби се защищаватъ отъ буржуазнитѣ партии, които много добръ съзнаватъ интереситѣ на своята буржуазна класа, която разполага съ такава една организирана (уредена) сила, каквато е държавата, съ строго дисциплинираната постоянна войска, съ полицията, съ услужливото чиновничество, което го коткатъ съ голѣми заплати, ордени и почести и съ държавната хазна, която се пълни отъ потѣта и кръвта на угнетенитѣ и ограбенитѣ. Разбира се, че буржуазнитѣ партии иматъ на разположение всички организирани и дисциплинирани сили на държавата. Социалъ-демократическата партия нѣма такива готови организирани сѣдства. Нейната сила е въ собствената ѝ организация и дисциплина.

Силата на една партия не зависи само отъ количеството, сирѣчь отъ числото на нейнитѣ членове, го главно отъ съзнанието имъ, отъ това до колкова тѣ сж самопожертвувателни, отъ готовността имъ да работятъ съ общи сили, по общеприетия планъ и съгласно общитѣ рѣшения на своята партия. Всичко отъ това зависи. Не ще и дума, че социалистическитѣ идеи могатъ да се сбъднатъ, когато поголѣмата частъ отъ обществото придобие такива качества. Но социалъ-демократическата партия сама тогава ще може да развие въ народнитѣ маси такива качества, когато тя сама ги има. Колкото социалъ-демократическата партия е по-дисциплинирана, колкото е по-уредена, колкото нейнитѣ членове сж съзнателни, рѣшителни, самопожертвувателни, толкова поголѣма ще бжде силата имъ, макаръ и да сж малко въ числото, толкова по-скоро тя ще порастне численно и толкова по-скоро тя ще привлече народнитѣ маси къмъ своитѣ идеи. Партийната дисциплина е извора на великитѣ нравствени сили на социалната демократия.

Българската социалъ-демократическа партия има свой планъ за действие. Той е извѣстенъ на дружинитѣ и на отдѣлнитѣ ѝ членове; той е *«организацията на партията»*. Наистина, опита и борбата, може би, ще ни покажатъ, че тя трѣбва да се допълни или видоизмени. Може би, опита да ни убѣди, че трѣбва да се съсредоточи цѣлото управление на партията въ нѣколко партийни учреждения, или че трѣбва да се разшири сегашния ѝ

сложнически духъ. Но догдѣто тази организация не е измѣненна, споредъ предвидения въ нея редъ, до тогава работението съгласно нейния духъ е необходимо. Строгото спазване на приетия въ организацията на партията редъ за измѣненieto плана за действие, до най-малкитѣ му подробности, е единъ отъ най-важитѣ елементи на партийната дисциплина. Ако всякой членъ на партията, по тѣзи или онѣзи причини и побуждение, безъ да спази предвидѣния въ организацията редъ за измѣняване, изпълнение или отхвърляние нѣщо отъ организацията и програмата, и не да работи въ духътъ имъ, това ще бжде равносилно на едно дезорганизиране на партията, на едно разслабване въ партийната дисциплина. Строгото придържане о редѣтъ, споредъ който трѣбва да става всичко въ дѣлата на партията, е основата на партийната дисциплина.

Тука, може би, нѣкои ще ни рѣкнатъ, че такава строго придържане о организацията на партията ще бжде излишна формалностъ, а най-вече когато тя не е тъй многобройна партия. Ний обаче, мислимъ тъкмо обратно. Въ организацията на социалъ-демократическитѣ партии и най-малкитѣ подробности сж тѣсно свързани съ общитѣ ѝ начала. Да се не спазятъ тия подробности или „формалности“ е сѣ едно да се престъпятъ общитѣ начала. А това е противъ партийната дисциплина. Между туй дѣятелността на дружинитѣ и особено на ония, които строго се придържатъ о изискванията на организацията и точно изпълняватъ рѣшенията, както о нѣта на отдѣлнитѣ членове на партията, ни убѣждаватъ, че само строгото придържане о партийната дисциплина може да ни направи силни въ числото и нравствено.

Значението на партийната дисциплина е извънредно голѣмо за успѣха на социалистическото дѣло, за това обърщаме вниманието на нашитѣ другари върху него...

Д. Б.

Неприкосновенността на корреспонденцията.

У насъ, както и на всеждѣ другаждѣ, сѣдствата за съобщение, т. е. телеграфитѣ и пошитѣ сж държавни, а не частна собственостъ. Всяка гражда-

нинъ има право да кореспондира свободно, като знае, че святостъта и неприкосновенността на корреспонденцията му се гарантира отъ основния законъ — Конституцията. Единъ членъ отъ тази свята Конституция, който и за напредъ си остава запазенъ и непоклѣнатъ, гласи така: „корреспонденцията е свята и неприкосновена“.

Нека видимъ дали това е така въ дѣйствителностъ.

Казахме по-горѣ, че телеграфитѣ и пошитѣ сж собственостъ на държавата, т. е. тѣ сж тѣхната владѣтелка. По тази сжщата държава, за классовата политика на която сме говорили и другъ нѣтъ, не закънѣва да прояви своитѣ дѣйствия като классова държава и при съобщенията между хората.

Като се явява защитница и пазителка интереситѣ на господствующата класа, държавата отъ друга страна не иска и да знае за тия, отъ рѣшитѣ на които се създаватъ всички богатства. Не само че не прави нѣкакви подобрѣния за работницитѣ, по тя преслѣдва всички ония, които се явяватъ закрилници на простия работенъ народъ и които се стараятъ да му покажатъ какъ лѣжи корена на неговата сиромашия и да го извадятъ отъ дълбоката нещастностъ, въ което той живее. Тя знае, че единственната партия, която е истинската защитница на работническитѣ интереси, е социалъ-демократическата партия у насъ, затова и вселчески се стареа да ѝ приплетува въ нейнитѣ дѣйствия. Това поведение на държавата спрямо социалиститѣ се проявява въ всичко, а най-вече въ корреспонденцията. За социалиститѣ и тѣхната корреспонденция тя нарушава най-святия членъ отъ народната Конституция. Корреспонденцията, този проводникъ на мислитѣ и чувствата на хората отъ развитѣ градове, престава да бжде за насъ свята и неприкосновена. Ний нито веднѣж не можемъ да получимъ писма или други работи, които предварително да не сж распечатвани отъ пощенскитѣ чиновници. Материала за вѣстника, който се получава отъ развитѣ градове, предварително се преглежда отъ пощенскитѣ чиновници, че послѣ отъ редакцията. Самия вѣстникъ се получава много нередовно отъ повечето абонати, на които винаги се испраща. Дѣъ по-пресни случаи, обаче, ни заставиха да обърнемъ по-сериозно внимание на тия чиновнически безобразия.

Преди мѣсецъ, два отъ София се пратило препоръчено писмо съ нѣколко лева за Н. Габровски въ Търново. Но това писмо заедно съ паритѣ се намѣрвало у Началника на Военното

училище и до днес още не е испратено по адресът му.

Друго: На 24-й Април т. г. азъ предадохъ на Габровската телеграфопощенска станция препоръчено писмо подъ № 618, подпечатано съ печата, на Сжбена, служащъ при сжщата поща за Н. Хр. Габровски въ Търново. Това писмо не се е предало по адреса му даже слѣдъ двѣ седмици, и чакъ когато се завърнахъ въ Търново и слѣдъ като се научихъ за станалото злоупотребление, азъ подадохъ заявление на телеграфопощенската станция и писмото се предаде слѣдъ 3—4 дена съ разваленъ печатъ и отварино. Това сж факти, които показватъ, че свитостта и неприкосновеността на кореспонденцията не е гарантирана за всички граждани.

За какво, собственно нашето правителство се бои толкова отъ кореспонденцията на социалистите? Нима то до сега не е разбрало идеалитъ на социалиститъ и начина на тѣхната дѣятелност? Нима то още не се е утвърдило, че социалиститъ нѣматъ нищо общо съ това или онова правителство, и че тѣхната задача не е да съборятъ правителството и още сега да дойдатъ на власть. Тѣ сж партията на трудътъ, партията на угнетѣната класа, която се старае преди всичко да развие класово съзнание у работницитъ, да имъ покаже, че тѣхъ ги експлоатиратъ и грабятъ господаритъ, че тѣхната сиромашия е слѣдствие отъ капитализма. Като имъ показва това, соц. дем. партия ги подканя къмъ сдружаваня и задушна отбрана отъ капитала. Никакви заговори противъ държавата не влизатъ въ програмата на с.-демократическ. партия.

Никакви заговори не устройватъ социалиститъ въ своитѣ невинни кореспонденции, отъ които толкова се плашатъ властующитъ,

Ний мислимъ, че нашето правителство трѣбваше да се убѣди по рано въ това, защото ний социалиститъ явно искаваме на всѣкъ какви сме, що сме и какво искаме. Ний свободно издаваме своитѣ книжки, въ които

пропагандираме своитѣ социалистически идеали. Отъ нѣколко мѣсеца напасамъ ний, социалъ демократитъ излѣзохме като партия и заявихме своето сжществуване въ в. „Работникъ“, който е органъ на нашата партия. Въ тоя вѣстникъ ний свободно говоримъ за своитѣ идеали, напечатахме и своята программа, която съдържа всички наши минимални и крайни исканя. Ний сме партия легална и искаме на законно основание да спечелиме право на гражданственностъ, а не чрезъ насилия и убийство. Въ своитѣ дѣйствия се опираме на пролетариата, отъ съзанието и силата на когото зависи и нашата сила. Нека напишѣ противници не се плашатъ толкова отъ насъ. Нека и ний социалиститъ се считаме въ числото на гражданитъ и нека не се парушава за насъ основния законъ — Конституцията, а да се ползуваме наравно съ другитѣ партии.

Въ заключение, обръщаме вниманието на дирекцията на пошитъ да се погрижи за прекращението на тия злоупотребления.

Т. Ц. Постомпировъ.

ЖЕНАТА И СОЦИАЛИЗМА

(Бebel).

Аналитически преводъ.

(Продължение).

Това развитие е една отъ най сериознитѣ, най важнитѣ проблеми, каквато трѣбва да послѣдва обществото, защото то ще роди мѣдрети и искусници (артисти). Тѣй ще се извърше изчезнуването на различieto, което сжществува между рачната работа, различие, което е било въведено чисто отъ управлющитѣ класи. Отъ всичко казано излиза, че личния егоизъмъ и общото добро, които сж взаимно противоположни сега, ще хармониратъ въ бѣднѣщото общество.

Празността [безработицата], която е тѣй честа сега ще изчезне въ бѣднѣщото общество. Това е резултатъ отъ казаното по прѣди.

Въ дѣйствителностъ, каква е причината на празността?

Причината ѝ е производянието по вече отъ колкото трѣбва (надпроизводството),

кото ражда жадността на капиталиститъ, тѣхната ненаситностъ, всѣкога растяща отъ печалбата.

Консумацията на стокитъ зависи отъ срдствата на купуването. А ний вече видѣхме, че нуждитъ на консумацията и срдствата за купуване не сж въ равно отношение въ капиталистическото общество. Има милиони граждани, които се нуждаятъ отъ обдѣкло, въ които не могатъ да се сдобиятъ съ него, защото нѣматъ нужнитѣ пари. Назаритъ сж препълнени, тогава когато множеството нѣма какво да иде; то иска да работи, въ не намира никого, който да купи работата му; капиталиститъ нѣма нужда отъ него, защото нѣма вече нищо за печелене:

„Ако и тѣлната страда, умира, става празноскитающа се, престѣпна, но азъ, човѣкътъ на паритъ, не мога да помогна нищо.“

И човѣкътъ на паритъ има право по свои възгледъ.

По въ бѣднѣщата организация тая противоположностъ не ще сжществува; обществото не ще произвежда за да купува и продава, а ще произвежда за справедливото удовлетворение на нуждитъ.

Сѣдователно, защото не ще има стоки за продаване, не ще имаме и нужда отъ пари.

Всѣки гражданинъ ще получава единъ „бонъ за работа“, единъ видъ свидѣтелство, което ще представлява нѣкоя сума трудъ и ще го замѣнява съ каквото той има нужда.

Ще работи въ обществото извѣстно време споредъ нуждитъ, ще може, ако иска, да раздѣля съ другитѣ продуктъ на своята работа, да отстъпва частъ отъ бона си, но никой не ще може да го накара да работи за подобния си.

Работникътъ съ една дума, ще може въ бѣднѣщото общество да дѣйствува, да удовлетворява нуждитъ си както си иска. Той ще получава това, което ще изработва въ обществото, нищо по-вече, нищо по-малко.

Но, казватъ ни, въ какво ще се състои тогава различieto, което сжществува сега между мързелливитъ и работливитъ, умнитъ и слабоумнитъ?

Това различие не ще сжществува. Буржуазното общество нарича мързелливъ тоя който търси работа, не може да я намери и живѣе мизерно, тоя който е принуденъ отъ силата на нѣщата да става вагабондитъ, и нарича честенъ човѣкъ тоя, който живѣе щастливо безъ да прави нищо и не знае за какво да прѣска паритъ си.

Ако единъ гражданинъ е така злѣ надаренъ отъ природата, щото въпреки всичкитъ му старания той не може да направи това, каквото правятъ другитѣ, очевидно

но е, че обществото не ще му дава за прѣстъпление и не ще го наказва за природнитъ недостатѣци.

И ако, напротивъ, единъ гражданинъ по високъ отъ другитѣ умствено, знания, сжщо тѣй е очевидно, че обществото не е задѣжжено да го възнагради. Всѣкой е плодъ [продуктъ] на своя си и на срдбата, въ която живѣе. Не сж продуктъ на обществото и на чужденния животъ. Безъ свързването, ствено не би сжществуваха сжщѣиди.

Ще прибавимъ, че срдствата за водството, като ще сж собственостъ на бѣднѣщото общество, то не ще се задѣжжено да почита тоя, комуто е дава

Сжщо, не ще има различие между ната и умствената работа, какъ добръ има различие и между многобройните дове рачна работа. Работата на н и на простия работникъ, при сжщожно примѣръ, ще иматъ сжщата цѣна въ и двамата ще бѣднѣтъ потребитѣ на ството.

С. — Въ бѣднѣщото общество водството като измѣни формата ѝ изчезнатъ търговията и наслѣ

На мѣстото на множеството по каквито сжществува сега, ще имамъ магазини и пренасянието на титъ ще получи една съвсѣмъ нов

Нѣщо повече. Срдствата за сжще не по-учатъ по-голямъ възможностъ защото чрезъ тѣхъ ще бѣднѣтъ удовлетворявани нуждитъ на въ пове на обществото, тѣ ще улес ственитъ и личнитѣ сношения. реформитъ, резултатитъ на които минатъ всичко, каквото можемъ да бразимъ сега. Това разширение ствата за съобщение ще спом децентрализиранieto на населени и на индустриалнитѣ заведения. На се каквъ безмѣренъ прогресъ ра въ резултатъ.

Бebel се залавя най-сетѣ съ к той разглежда начина на владѣни обработванието при сегашното ра при бѣднѣщото общество и казва:

Въ новата организация нѣ ще бѣднѣтъ обща собственостъ, сж били въ началото на цивилизаци по съ по-висши обществени вѣдс

Благосъстоянието на населението отъ обработванието на земята. дитъ че до когато земитъ оставатъ въ ственностъ, обработванието изъ е може да бѣде съвършено. Мал ственници нѣматъ нуждитъ срдтвото, а голѣмитѣ собственици, а ва,

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

въ

началото на шестдесетяхъ години и сега.

отъ П. Акселрода

(Продължение и край).

Като се убѣдиха че не могатъ да направятъ нищо по този пѣтъ, правителството на Бисмарка рѣши да прибѣгне къмъ друго срдство: да напѣлни редоветъ на социалната демократия съ шпиони и подстрѣкатели, задачата на които била да пропагандиратъ и да възбуждатъ террористически заговори и опити. По таквъ начинъ щѣло да се достигне двойна цѣль: отъ една страна щѣло би да се предизвика минимално-анархическо движение, което би послужило въ рѣцѣтъ на правителството като плашило противъ всичкитѣ буржуазни слоеве и като срдство за унищожение всичкитѣ остатѣци отъ конституционния режимъ: отъ друга страна, би се посѣяло деморализация, взаимно недовѣрие и вражда въ редоветъ на работническата социалистическа партия. Но и тази тактика на правителството не даде очаквани плодове. Тя само скомпрометирала и ония слаби зародиши отъ анархизмъ, които се забѣлѣзали едно време въ германия.

Послѣднитѣ дѣйствия въ похода на реакционеритъ противъ социално-демократическото движение бѣха продължили на 5 години срока за избира

тѣ негови приятели и съюзници въ парламента, трѣбваше да отстъпятъ отъ него. Бebel и Зингеръ съ документи на рѣка, засвидѣтелствувани отъ лицата на Цюрихски кантонъ, обвиниха Путкамера предъ цѣлия свѣтъ въ това, че той е организовалъ цѣла мръжа отъ шпиони и подстрѣкатели, които усилено се стараятъ да подскоросватъ работницитъ къмъ террористически покушения и заговори. Тѣ доказаха, че арестуваня въ г. Цюрихъ шпионитъ въ Шпретеръ е издавалъ съ правителственни срдства анархически вѣстникъ „Freiheit“, че у тоя сжщия Шпретеръ се намѣрилъ единъ съндѣкъ съ динамитъ, доставенъ отъ Германия и предназначенъ за устроиванне на нѣкакви заговори въ Германия и че най-сетѣ директора на берлинската полиция самъ ходилъ въ Швейцария и подбуждалъ своитѣ агенти къмъ по рѣшителни дѣйствия. *) Путкамеръ стоеше като подеждимъ. Ударитъ конто Бebel и Зингеръ нанесоха на правителството съ своитѣ обвинителни рѣчи бѣха до толкова поразителни, щото Бисмаркъ не се рѣши да се яви въ парламента за да защищава новия законъ противъ социалиститъ. За удовлетворение на нанесеното му поражение, германското правителство сполучи съ ходатайство да се изгонятъ отъ Швейцария четире социалъ-демократи, които тамъ испълняваха разни длѣжности на партията, а именно съ редактиранieto, печатанието, испращанието и скрпното принасяние на централния органъ.

Ний неволно се распространихме по-вече върху работническото движение въ Германия, отъ колкото предполагаме въ самото начало. И при все това ний бѣхме принудени по нѣмание на мѣсто да неспуснемъ много явления и страни отъ живота на социалистическата партия, които сж отъ извън

*) Къмъ террористически организации или анархически заговори.

редно голѣма важностъ за оцѣнката на нейнитѣ отношения другитѣ партии. Като оставаме да направимъ другъ пѣтъ, ний сега ще побързаеме да за сж нашата статия като приведемъ подъ общи и пателъ освободителнитѣ усилия на пролетарията образованитѣ страни за презъ послѣднитѣ ето дни.

На кѣсо, ето какво излиза отъ цѣлата ривия. Освободителнитѣ идеи и стрѣмления въплуваха преди 25 години само отдѣлни ний и дружинки отъ избрани личности изъ прова. А та, станаха сега общо съзнание на миса. А ботници въ Западна Европа и Америка. (сти тѣ, въ повечето случаи едва съзнателни пр на недоволство между работницитъ отъ с са ложенне, отстъпнаха мѣсто на системат борба на организованиитѣ маси противъ граа видове на експлоатацията и униженята дителнитѣ стрѣмления на пролетариата пре кретна форма на масово движение, насосо граамади, даже гигантски организации, пра ци се на цѣли страни, а отчасти задѣ е на отдѣлнитѣ страни. Въ тѣзи организа мѣстни залайтчийски, религиозни и расосо бѣждения и антагонизмъ отстъпнаха мѣсто рогра тѣсна солидарностъ между работницитъ отъ ать тѣ клонове на труда и отъ всичкитѣ стѣ бжи зависимо отъ произхождение, въбра или и жще „теоритическо и практическо взаимно воето отъ страна „на всичкитѣ цивилизовани оято които мечтаеха основателитъ на нитеръ зава сжществува сега, като общераспространено о 7: въ видъ на постоянно и живо разбѣжване между работницитъ на тѣзи страни и въи дружка на разлитѣ моменти на тѣхната ости а не борба. Най-послѣ, благодарение на тая р

ри и паркове, оставят голѣма частъ отъ митъ си безъ обработка.

Не трѣбва да се забравя, освѣтѣ това, можѣществениитѣ фактори, на които иинието не може да се забѣлѣжи сега, причина на индивидуалното състояние, спомогнатъ за подобрието на почважките. Напримѣръ, когато е необходимо да и па унищожим нѣкоя гора въ извѣстна областъ, на която влиянието е вредно за сѣрѣдната областъ, ще се направи една ва система канали, нужни за плодородгвата стѣта на почвата, и пр.

Опита е показатѣ, че ако се постѣпимъ бѣй съ голѣмитѣ пространства земи тѣхуто е та плодородностъ ще се увеличи до безродуктивностъ.

Иде най послѣ въпроса за химическитѣ добрини.

Земледѣлческата наука е на най високата пень на развитието си, но не е възможно да я прилагатъ напълно и съ усѣхъ въ сегашното общество. Частнитѣ итежатели могатъ рѣдко да се ползватъ въ земледѣлческитѣ открития; тѣ работятъ, цестведи всичко, за лични си интересъ, орматъ да се грижатъ за общото благо.

Повечето наши земледѣлци и градинари, же би 98 % иѣматъ никакви сѣрѣди да се ползватъ отъ усѣхитѣ, то може да имъ прѣдстави приложение на науката въ земледѣлието.

Напротивъ, новото общество ще намѣри въ ново поле за разпространение на ята дѣятелностъ, едно готово поле, вър което то ще тури редъ въ всичко за постигнѣ резултати безкрайно по-висоотъ сегашнитѣ.

(Слѣдва)

НАДНИЦАТА НА ПАРЧЕ

Наемния трудъ, или продаваннето работната сила като всѣка стока, вѣзбѣжно слѣдствие отъ развитието капитализма. Колкото повече една яла е развита индустриално, толкова повече хора сѣ принудени да произзаватъ своитѣ работни рѣцѣ на фактивитѣ-капиталисти. Съвнани въ конкуренцията, лишени отъ всѣкакви рѣдства за производство, тѣ преста-еленитѣ да бѣдатъ собственици и произзители на собствени богатства. Тѣх-я непрекъснатъ трудъ става изворъ богатствата на тѣхнитѣ господари. кой не вѣрваме да се съмнява въ ва, че печалбитѣ на капиталиститѣ

се създаватъ отъ незаплатения трудъ и извѣнмѣрната експлоатация на работницитѣ. Господаритѣ купува силата на работника, за която му плаща една надница, равна на цѣната на най-необходимитѣ иѣща за поддържане на работната му сила. Съществува два вида надница: надница на време и надница на парче. Въ първия случай работника работи на день, седмица, или мѣсець и за своя трудъ получава една надница, която се опредѣля отъ работното време, потрѣбно за изработване необходимитѣ сѣрѣдства за живѣние и поддържане силата на работника. Тѣй щото, при този видъ надница за мѣрило служи работното време, въ което работника работи за себе си. За кого той работи презъ останалото време отъ денитѣ, седмицата, или мѣсецитѣ,—това е било предметъ на други по-преднишни статии.

Сега да разгледаме втория видъ надница, т. е. надницата на парче.

При едно повърхностно разгледа-ние струва се на човѣка, че този видъ експлоатация е по-износна за работника, защото неговата заплата се опредѣля отъ количеството и качеството на продуктитѣ, които е произвелъ, а не отъ времето и труда, положени за произвеждане сѣрѣдства за съществуване. При едно по-дълбоко разглеждане, обаче, ний ще видимъ, че иѣма никаква разлика между тия два вида надница.

Да положимъ, че работника работи на день 10 часа, отъ които 5 сѣ платени и 5 неплатени. Ако произведени продуктъ струва всичко 10 лева, то 5 получава работника и 5 господаритѣ. Ако пъкъ той работи на парче и за 10 часа искарва 20 парчета, които струватъ 10 лева, то всѣко отъ тѣхъ съдържа $\frac{1}{2}$ часъ трудъ и струва 50 стотинки. Господари плаща на работника за всѣко парче по 25 стот., а за всичкитѣ — 5 лева, т. е. половината отъ стойността на всичкитѣ парчета. Както при работенето на день работника работи половината време за господаря, така и тукъ той изработва половината парчета за господаря, а другата половина за своята заплата.

При работенето на парче заплата се опредѣля не отъ количеството на трудитѣ, а отъ количеството на продуктитѣ. Т. е. колкото повече парчета изработи работника, толкова повече той ще получи. Дѣто ще рѣче, не работното време опредѣля цѣната на продуктитѣ, а напротивъ, количеството на продуктитѣ опредѣля работното време. Но цѣната на работното време е равна на една заплата, необходима за поддържане на работната сила; слѣдователно, и цѣната на всѣко парче и на всички заедно ще се опредѣли отъ цѣната на работната сила, т. е. отъ стойността на необходимитѣ за нейното поддържане иѣща. Затова господаритѣ може да повдига и намалява до минимумъ цѣната на всѣко парче, за да даде на работника една заплата, която да не надминава цѣната на неговата стока — работната му сила. Че дѣйствително господаритѣ подигатъ и намаляватъ цѣната на парчетата, за да излѣзе сѣщата смѣтка, както при плацинето на време, се утѣривае отъ това, че въ страни, гдѣто е установена чрезъ законъ една постоянна заплата на парче, господаритѣ всячески се стараятъ да обърнатъ надницата на парче въ надница на време.

При заплащането на парче работника мисли, че въ неговъ интересъ е да изработи колкото се може повече парчета, за да получи по-голѣма заплата, но въ сѣщностъ смѣтката излиза пакъ сѣщата. Казахме по-горѣ, че при надницата на парче работното време се опредѣля отъ количеството на изработенитѣ продукти. Ако, напр., работника искарва за 10 часа 20 парчета, които струватъ 10 лева, то всѣко отъ тѣхъ съдържа половинъ часъ трудъ и работника ще получи половината стойностъ на всѣко парче, т. е. 25 стот. Но ако той работи съ два пѣти по-голѣми усилия и изработи за сѣщнитѣ 10 часа 40 парчета, то всѣко отъ тѣхъ ще съдържа $\frac{1}{4}$ часъ и господаритѣ ще му плати не по 25 стотинки на парче, както въ първия случай, а по 12 $\frac{1}{2}$ ст. Тѣй щото дневната заплата и въ двата случая си остава сѣщата.

При заплащането на време личнитѣ способности, ловкостъ и знание на работника не влияятъ на неговата заплата; но не така е при заплащането на парче. Тукъ цѣната се опредѣля отъ количеството на парчетата, тѣй щото, който отъ работницитѣ изработи повече отъ другаритѣ си, той ще получи повече. Вслѣдствие на това помежду работницитѣ се подига силна конкуренция. Всѣки гледа да изработи повече отъ другитѣ, затова работи съ по-голѣми усилия и продължава работния день колкото е възможно повече. Но кому принасятъ облага работницитѣ при този непрекъснатъ трудъ? Какви сѣ слѣдствията отъ тази напрегната работа?

1) Господаритѣ намаляватъ цѣната на парчетата. 2) Ако на господаритѣ по-преди му сѣ трѣбвали два пѣти повече работници, то сега, когато всѣки работи съ двойни усилия, той иѣма нужда отъ половината работници и ги лишава отъ работа. 3) При този убийственъ трудъ работницитѣ съвѣмъ се убиватъ физически, изнураватъ силитѣ си, а това води къмъ израждане.

У насъ е доста распространено работенето на парче. Фабрикантитѣ, особено отъ тъкаската индустрия, най-безбожно експлоатиратъ женитѣ, като имъ даватъ вѣлна и прѣжда отъ фабриктѣ си, която тѣ работятъ на своитѣ първобитни станове и за която получаватъ една нищожна заплата. Сѣщо така е распространено това и у занаятчинитѣ. Напитѣ занаяти се крѣпятъ благодарение на безбожната експлоатация на калфитѣ и чирацитѣ. Майсторитѣ купува работната сила на своитѣ калфи и чираци, или дава да му работятъ на парче и за този трудъ, който се продължава 14 — 16 часа даже и повече, той имъ дава една нищожна заплата. Тази извѣнмѣрна експлоатация, о която още се крѣпятъ старитѣ занаяти, е причината, гдѣто не може тѣй скоро да се развие у насъ машинното производство вмѣсто това дребно занаятчийско. Но ако работницитѣ се повдигнатъ и поискатъ намаляването на работното време, господаритѣ ще се принудитъ да си купятъ машини

на нежитѣ между работницитѣ отъ различнитѣ запития, поповиници и государства, ний видѣхме, че въ цѣла Европа се установи почти пълно единство, да за само въ общитѣ стрѣмления на пролетариата, общи и въ програмата и тактиката на неговитѣ олетариятчийски и национално-политически съюзи. Ученитѣ на социалната демократия станало общо знание чти на всичкитѣ организирани маси на пролетариата не само въ Германия, Франция и Швейцария, но и въ Италия, даже въ закъспялата Испания и най сетне и въ Скандинавскитѣ господарва. Ний видѣхме, че и работническото движение въ Англия и Америка върви съ бързи крачки по пъти на социалната демократия.

Въ своитѣ организации пролетариата придоби само можѣственитѣ сѣрѣдство за зацѣпаването и интереситѣ си, но и превъзходна школа на самоуправление. Въ тѣхъ той придобива знания и прички, които сѣ необходими за управлението на общественитѣ работи. Правилния вървежъ на тава гигантски работнически организации, както юза „рицари на труда“, или занаятчийскитѣ организации въ Англия и Германия и т. н., — които сѣ растлали по грамадитѣ и съ стотини хиляди и милиони всѣкогодишенъ бюджетъ, правилния вървежъ газвамъ, нагледно показва, какъвъ голѣмъ прогресъ е направилъ пролетариата, колко е сталъ способенъ да се самоуправлява. Много забѣжителенъ фактъ въ това отношение е негелатомо съществуване на такъво обширно „общество“, кавото е германската социалъ-демократическа партия, оято се расклонява по голѣмината на цѣлата държава и която наброява въ своитѣ редове най малко 75,000 *) активни членове — безъ да се гледа

на тѣй нарѣченитѣ тука „съчувствующи“, на които числото може би надминава милионъ. Ний видѣхме отчасти каква дисциплина иматъ, върѣнки усилията на пионитѣ и подстрѣкателитѣ, които се махеха да вмѣкнатъ въ нейнитѣ редове деморализация, вражда и всеобщо взаимно недовѣрие.

По пататѣкъ, въ процесса на своето освободително движение, пролетариата е подготвилъ въ своята сѣрѣда многочисленна интеллигенция, която е способна да управлява не само вътрѣшнитѣ дѣла на нейния съюзъ, но и съ достоинство и пълно разбиране на економическото и политическото положение на работницитѣ и всичкитѣ классове да зацѣпаватъ непосредственитѣ си интереси въ печата, въ публичнитѣ събрания и отъ трибуната на законодателнитѣ учрѣждения и чрезъ представителнитѣ органи на провинционалното и общинско самоуправление. Най сегитѣ, непрекъснатата освободителна борба пробуди въ многочисленнитѣ слоеве на пролетариата чувството на човѣческо достоинство, разви въ тѣхъ съзнание за историческата си роль, като авангардия на тоя классъ, който е повиканъ да издигни човѣчеството на едно по високо и по съвършенно стѣпало на развитието.

Заедно съ това въ процесса на тази борба въ която се е извършвало и извършва културни превратъ: понятията, чувствата, привычкитѣ на стотина хиляди и милиони работници съвършенно се измѣниха — въ тѣхъ се явиха нови, висши потребности за умственото и нравственното развитие, които се удовлетворяватъ отъ екаскитѣ и дебатитѣ въ дружествата за самообразование, по сѣрѣдствомъ специално устроени библиотеки събрания и т. н..

Германия се усили въ грамади развѣри. Преди 2 години за кандидатитѣ на социалъ-демократич. партия въ рейхстага събраха 1,500,000 работници. Сега нейнитѣ членове се броятъ съ милиони.

Заб. Редакционний комитетъ.

На време ще забѣлѣжимъ, че отъ всичкитѣ классове на съвременното общество само пролетариата най живо се интересува отъ усѣхитѣ на науката (азъ имамъ предъ видъ не само специалнитѣ знания, отъ колкото общия прогресъ на иденитѣ), и се вдъхновява отъ идеалнитѣ цѣли и страстно съчувствие къмъ настѣпнелото движение на човѣчеството, кждѣ да е и подъ каквито форми и да се извършва *).

Татъвъ е изобицо непосредствения резултатъ отъ освободителнитѣ усилия на пролетариата. *) Читатели, който много или малко е усвоилъ положението на интернационала, че освобождението на работницитѣ е дѣло на самитѣ работници, татъвъ читателъ безъ всѣкакви по нататѣшни коментарии ще разбере значението изцѣло на тоя резултатъ. Той означава, че цивилизованното човѣчество е изминало огромна частъ отъ пѣти къмъ социализма. Фаталната развръзка на трагедията на социални въпросъ е много по близка отъ колкото си мисли самата буржуазия **).

*) За да се убѣди човѣкъ въ справедливостта на тѣзи послѣдни забѣлѣжки, достатъчно е само да съпоставимъ отношенията на пролетариата къмъ националитѣ и политическитѣ въпроси, къмъ войната, къмъ образованието и т. н. съ отношението на господствующитѣ классове къмъ тия сѣщи въпроси и явления. Идеализма (въ противоположностъ на грубия егонизмъ между висшитѣ классове), който прониква въ стрѣмленията и дѣятелността на напредналия пролетариатъ се проявява въ събранията и празненствата на работническитѣ съюзи.

**) Безъ разнитѣ завокования въ областъ на политическитѣ права и економическитѣ подобриши до които ний, въ статията си, не се докоснахме.

***). Читатели отъ списанията вече знае, че въ настояще време ставатъ огромни стачки въ разнитѣ мѣста на Франция: въ Парижъ, Амонъ, Марсель, Леонъ, Дениль и т. н. За резултатъ отъ тия стачки, тѣхното развитие и свършване, сѣщо както и за значението имъ относительно освободителното движение на французския работнически классъ, ще поговоримъ въ слѣдующата книжка на „Социалъ-демократъ“, гдѣто ний плагме предъ видъ да се напани очерка за историята на социализма въ Франция отъ времето на коммуната въ 1871 година.

*) Забѣлѣжето, настоящата статия е писана въ 1888 г. а въ тогава до сега, особено отъ Парижкия конгресъ и ладането а исключителния законъ противъ социалиститѣ, движението въ

пакътъ не щатъ, защото иначе не могатъ съществува като господари. А пъкъ трудътъ е убийственъ, съсипателенъ и работниците по-скоро трѣбва да се свѣстятъ и да поискатъ освобождение отъ грубия и многочасовенъ трудъ. Тѣ трѣбва да знаятъ, че колкото повече работятъ, толкова повече печалба принасятъ на своитѣ господари, а намаляватъ до минимумъ своята работна заплата. Затова нека и тѣ въстанатъ, както своитѣ брати въ Западна Европа и да поискатъ намаление на работния денъ.

М. Х. Иванова.

П о п р а в к а .

Понеже редакторътъ отсъствуваше кога се печаташе 24 брой отъ вѣстникътъ, то неволно се е вмъкнала слѣдующата грѣшка: на стр. 4, колона 3, на 6 и 7 редъ е казано: „Нашия градъ за сега представлява огроменъ публиченъ домъ“, което трѣбва да бѣде: „Една частъ отъ нашия градъ за сега представлява огроменъ публиченъ домъ“. Съобщаваме на читателитѣ, че горната грѣшка се е вмъкнала по невниманіе.

Р е д а к ц и я т а .

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

с.ТЕСТЕДЖИИ С. Д. Получихме 250 лева
ЦЮРИХЪ Х. Получихме записка.
КАВАРНА К. Ч. Получихме 250 абонаменти.
ВИДИНЪ Ц. С. Писмото заедно съ 2 лева получено. Испратихме ви исканитѣ книги.
СВИЩОБЪ. В.Х. Получено писмото и 10 лева. Ще направимъ нужното.
КАРЛОВО Колечу. Получено 525 л. и писмото. „ИЕНАТА“ не е още отпечатана. Слѣдъ отпечатването ѝ, ще ви испратимъ нужното число ек.
ВЪЛА Д—ву. Писмото и паритѣ получени. Ще ви испратимъ книгитѣ.
ОРХАНИЕ К. М. Паритѣ и писмото получени. Здравѣйте.
СОФИЯ Градоначалството. Поръчката изпълнена. Молитъхъ испратете стойността — 3 франка.
Б.ЧЕРКОВА, П. Трифонову. Получено 10 лева.

Въ редакцията се получаватъ масса оплаквания за нередовното получаване на вѣстника ни. Абонатитѣ ни се якаватъ, че не имъ биватъ предаванъ вѣстникътъ, а го разнасятъ изъ разнитѣ учреждения.

Като отбѣлѣзваме това, извѣстяваме на абонатитѣ си, че въ този случай никакъ не е виновна администрацията на вѣстникътъ, а всичко се върши по пощитѣ, и обръщаме вниманіето на послѣднитѣ за тия нередовности.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА

СОЦИАЛЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ. ВЪ БЪЛГАРИЯ СОФИЯ.

Отъ нѣколко време насамъ у насъ се забѣлѣзва едно доста утѣшительно явление. Нашата работна класа почва да се развива, да съзнава своето положение и да търси неходъ отъ него. Колонитѣ на в. „Работникъ“ се пълнятъ съ дописки отъ разнитѣ градове, въ които се показва мизерното положение на нашитѣ работници: описва се състоянието на запалителитѣ и тѣхното постоянно съсипване отъ едрата промишленостъ и индустрия. Но работниците не само взеха да съзнаватъ причинитѣ на своята сиромашия, но търсятъ и цѣлтъ на злото, което отъ день на день расте. По съзнателнитѣ и развити работници виждатъ, че тѣхното спасение е въ организацията и за това подканватъ своитѣ брати работници да се съединятъ и задружно да

пазятъ своитѣ интереси и да се борятъ противъ капиталиститѣ.

Типографитѣ, като най интеллигентни работници, въ всички почти европейски държави сѫ били авангардата на работническото движение. Сѫщото се забѣлѣзва и у насъ. Нашитѣ работници словослагатели най скоро съзнаха своето положение като наемни работници и почнаха да подканватъ своитѣ другарино работа да се съединяватъ въ дружества и съ общи усилія да пазятъ своитѣ интереси. Тѣхната пропаганда има вече своитѣ резултати. Не отдавна се основа въ Пловдивъ типографско дружество, което е клошъ отъ Софийското. Това послѣдното захвана тѣй сѫщо да работи по-енергично и се стареа да увеличи своитѣ членове, като указва на ползата отъ сдружаваніята и кани тия работници, които стоятъ вътъ отъ организацията да се присъединятъ и да станатъ членове на дружеството.

Дѣйствително, никой не може да откаже, че спасението на работната класа е въ съзнателната организация на работниците. Но за да може по скоро това да се постигне азъ ще искажа едно мнѣние породено слѣдъ като прочетохъ сръбски Типографскій вѣстникъ, органъ на сръбскитѣ типографи работници. Въ брой 411 отъ т. г. въ казанитѣ вѣстникъ сръбскаха едно писмо отъ Софія, автора на което поимъ Н. Д. Ковачевъ. Въ това писмо между другото авторъ говори за въпиющата пужда отъ здружаваніето на работниците. Той посочва на типографитѣ като елементъ най подготвенъ и въсприемчивъ, около който могатъ да се сгрупира въ всички други работници. Но за постиганіето на това словослагателитѣ трѣбва да възбуждатъ у своитѣ другари работници классово съзнание било чрезъ частни събрания, било чрезъ държение на публични сказки или чрезъ създаване на свой типографскій вѣстникъ, който да защитава правата и интереситѣ на всички работници и да имъ показва пътя на спасението.

Каква грамадна полза би принесло софийското типографско дружество, ако почеше издаването на единъ типографскій вѣстникъ, както е предвидено въ самия му уставъ! Съ това то ще внесе голѣма услуга на работническото движение у насъ.

Главната задача на вѣстника като работнически вѣстникъ трѣбва да бѣде възбужданіето на классово съзнание у всички угнетени работници; да имъ се показва че причината на тѣхната сиромашия лѣжи въ основитѣ на днешната капиталистическа наредба, основана на експлоатацията човѣкъ отъ човѣка. Да имъ се показва че тѣхнитѣ интереси, като подчинена класа, отъ трудътъ на която се създаватъ всички богатства, сѫ право противоположни съ интереситѣ на тѣхнитѣ господари; че е невъзможно да очакватъ нѣкакво си подобрѣние отъ страна на господаритѣ си до като тѣ сами не се сдружатъ и накарать господаритѣ да отетъжнятъ предъ тѣхната сила и да удовлетворятъ исканіята имъ.

Идеята за издаването на типографскій вѣстникъ е прекрасна. Дано софийското дружество, подпомогнато отъ другитѣ работници въ другитѣ градове, по скоро се залови за осъществението на тая идея.

Св. Дончовъ

ВЪ СТРАНСТВО

Белгия Прегляване на гревата. Празнуване на 1 Май въ цѣлѣй цивилизованъ свѣтъ.

Гревата на Белгийскитѣ работници се прекъсна. Работницитѣ, съ тая си нѣколко дневна гревъ, принудиха буржуазното правителство да приеме всеобщото гласоподаване, макаръ и съ извѣстно неравенство между гражданитѣ [богатитѣ и учениитѣ, както и сръбната класа, иматъ по 2 или 3 гласа]. Съ това работническата партия ще може вече въ Белгия да се ползува съ избирателното право за да съедини всички буржуазни партии.

Буржуазията отъ сто години насамъ е господствувала въ Белгия; нейнитѣ законодатели сѫ създавали закони за въ интереса на богатитѣ и за притѣвяване на работницитѣ. Затъ и не може да се очаква друго отъ правителствената властъ, до когато тя е въ рѣцѣтъ на буржуазията. Само когато работницитѣ испразнятъ въ законодателното събрание—камарата, свои защитници-представители, а най искрениитѣ, истинскитѣ и умнитѣ му защитници сѫ социалиститѣ, които, като сѫ разбрали вървежа на историята, си турятъ за цѣлъ защитата на работ. интереси и ускорява-

ние съблѣданіето на соц. наредби, —самотогава, казваме, се създаватъ закони за въ полза на работницитѣ и угнетенитѣ маси. Работнич. партия въ Белгия разбира това, борисе и побѣди. Сега вече ти ще има свои защитници въ камарата. Въ най скоро врѣме Белгия ще представлява арена на политическитѣ и социалнитѣ борби, края на които несъмнено ще бѣде окончателното вѣстържествуване на работническата [социалистическата] партия и провъзгласяването на социалната революция.

* * *

Работницитѣ отъ цѣлѣй цивилизованъ свѣтъ, които сѫ разбрали интереситѣ си, очакваха съ петъришнѣ празника на Труда — 1-ий Май. Въ Белгия, въ Франция, Германия и навсѣкждѣ, гдѣто капитала е раскѣсалъ всички стари свръски и е създакъ два съ противоположни интереси класа — работническия и буржуазния, — се правиха приготовления за по тържественото му отпразнуване. Опредѣлено бѣше кой ораторъ на кое мѣсто ще говори, какво ще правятъ манифестантитѣ и пр.

Нищо не можеше да побърка на организираната работническа партия за отпразнуването на празника. Въ фабрицитѣ, рудницитѣ, голѣмитѣ работилници — навсѣкждѣ се прекъсва работата и работницитѣ въ празнична форма съ червеното знаме на чело, на което е написано „осемъ часа работа, осемъ часа почивка и осемъ часа сѣнь“, манифестиратъ изъ улицитѣ, пѣятъ революционни пѣсни, будятъ брати-та си, които не сѫ разбрали още интереситѣ си и плашатъ буржуазното правителство съ приближаване на послѣдния му часъ.

Работницитѣ отъ Нови и Стари свѣтъ си подаватъ ръка за задружно работниче противъ общия неприятель — капитализма, на когото тѣ ще бѣдять гробаритѣ.

Нашитѣ работници знаятъ важността на празнуването 1-ий Май и сега, при самото начало на организираніето имъ ги виждаме въ нѣкои наши градове да очакватъ и празнуватъ радостно всесвѣтския работнически празникъ, макаръ и не по-тоя начинъ, както въ Западна Европа, въ Америка и Австралия. Тоя празникъ

има сѫщото значение и за нашитѣ инци, защото празнуването му ще помогне и на нашия работнически разбѣре, че работницитѣ отъ цѣлѣй сѫ брати и че навсѣкждѣ ги притѣ динъ и сѫщъ неприятель, отъ когото да се освободятъ трѣбва всички да тятъ задружно и съ общи сили задуматъ.

Д. Георги

Обявяваме на абонатитѣ че агентъ за г. Разградъ Вѣлчо С. Сумиуровъ, а за Хасково г. Ивалъ Чавдаръ — пивачъ. Молимъ да ни указва довѣрие.
ОТЪ РЕДАКЦИЯТА

ОБЯВЛЕНИЕ.

Изѣзди сѫ слѣдующитѣ въ Бѣлг. соц.-демократическа Вѣст.

- 1) Що е социализмъ и има ли той насъ? отъ Д. Братановъ. Търново. 1891 г. Цѣна Цѣна
- 2) Какво некатъ социал-демократитѣ? П. Хр. Габровски. Търново 1891 г. Цѣна Цѣна
- 3) Първий Май. Превелъ Германовъ. 1892 г. Цѣна
- 4) Коллективизмътъ, отъ Жюль Гелъ. П. Хр. Габровски. Търново 1892 г. Цѣна Цѣна
- 5) Какъ е и какъ трѣбва да бѣде, хелмъ Либнехтъ. Преводъ. Шумень 1892 г. Цѣна
- 6) Работническото движение и Социал. мокрация. Превелъ отъ руски Х. Шумень. 1892 година. Цѣна
- 7) Опитъ върху Научния Социализмъ критика на капиталистическото произв. П. Аржирнадскі. Преводъ отъ френски. 1892 година. Цѣна
- 8) Социализмътъ и задачата на работна класа, отъ Д. Благоевъ. Шумень 1892 година. Цѣна
- 9) Религията на Капитала отъ Новъ Превелъ Г. Васаловъ. Шумень 1892 г. Цѣна
- 10) Августъ Бебелъ (германски столаръ) отъ Поль Лафарга. Превелъ П. Хр. Габровски. Шумень 1892 г. Цѣна
- 11) Кой на чий гърбъ живѣе, отъ С. А. Превелъ Е. М. Шумень 1892 год. Цѣна Цѣна
- 12) Коммунизмътъ и Економическата отъ Поль Лафарга. Превелъ отъ френски. Шумень 1893 год. Цѣна

ПУБЛИЧНА ПОДПИСКА

БЪЛГАРСКО ТЪРГОВСКО ПАРАХОДНО ДРУЖЕСТВО ПО ЧЕРНОМОРІЮ

утвърдено съ височайшии указъ № 257 отъ 15 Декември 1892 г. и сноматано отъ българското княжеско правителство ежег. 9% субсидия отъ внесенния капиталъ.

ОСНОВЕНЪ КАПИТАЛЪ 2,000,000 ЛЕВА ЗЛАТНИ РАЗДѢЛЕНЪ НА 5000 АКЦИИ ПО 400 Л. ЗЛАТНИ ЕДНАТА

Съгласно чл. чл. 12 и 60 отъ устава Привременний Комитетъ на Българското Търговско Параходно Дружество, честь има да убави на знаніе, че се изваждатъ за продажъ 2500 поименни и 1250 безименни Подписката ще става само при Българската Народна банка въ Сливковотѣ ѝ въ Варна, Руссе, Търново и Пловдивъ, и при всичкитѣ респонденти въ околійскитѣ градове както и въ странство гдѣто имъ

1250 отъ безименнитѣ акции купува българското княжеско правителство

СТОЙНОСТЪТА НА АКЦИИТѣ Е 400 ЛЕВА ЗЛАТНИ ЕДНАТА, ПЛАТИМИ БАНЪ

100 лева златни при подписването.	
100 „ „ единъ мѣсець слѣдъ именната покана и обилжаваніето	„Държавенъ Банъ у
200 „ „ слѣдъ два мѣсеца, считани отъ деня на послѣдната	Но

Подписката се отваря на 5 идущий Априлий и ще трае 21 Априлий 1893 година.

Слѣдъ закриваніето на публичната подписка, ще стане обикн. дѣленіе (репартиция) на акциитѣ между подписочанитѣ.

г. Варна, 1-й Мартъ 1893 година.

ПРИВРЕМЕННИЙ КОМИТЕТЪ

Търново, Кооперативна печатница „Работникъ“